

بررسی بازشو در معماری سنتی ایران با توجه به معماری پایدار (با نگاهی به عملکرد نور در پنجره رنگی شهرهای شیراز، یزد، قزوین، کاشان، بوشهر)

مریم عمادی^{۱*}، طاهره (سهلا) نصر^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه معماری، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران.

آدرس رایانامه: maryamemadi22@gmail.com

۲- دکترای تخصصی شهرسازی، استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شیراز، گروه معماری، شیراز، ایران.

آدرس رایانامه: nasr@iaushiraz.ac.ir

چکیده

ضرورت توجه به امر صرفه‌جویی در مصرف انرژی‌های فسیلی، باعث تبدیل شدن توسعه پایدار به یکی از مباحث بسیار مهم و رایج در سطح بین المللی شده است. افزایش مصرف انرژی در ایران بیش از ۵ برابر افزایش مصرف جهانی است که در این میان کاربری مسکونی بیش از یک سوم انرژی کشور را مصرف می‌کند. معماران گذشته این آب و خاک با مهارتی ویژه چگونگی برقراری ارتباط و نوع تدابیر لازم جهت تعامل ساختمان با محیط طبیعی پیرامون خود را درک کرده و با اجرای فنون و قواعد خاص در زمینه استفاده بهینه از انرژی‌ها و منابع طبیعی به خصوص خورشید و در راستای هماهنگی هر چه بیشتر با اقلیم از آن بهره جسته‌اند. پنجره ارسی به عنوان جزئی از بنا با تزئینات گره‌خورده علاوه بر اینکه حریمی برای کنترل دید از بیرون به درون در معماری سنتی ایران به کار می‌رفت، بدلیل داشتن شیشه‌های رنگی، جایگاه والایی از جنبه‌های مادی و معنوی همچون زیبایی بصری در فرم و انتقال نور به فضای درون و کنترل نوردهی را دارا می‌باشند. در این مقاله که از روش مرور متون و اسناد تصویری استفاده شده به معرفی پنجره‌های ارسی و تاریخچه آن و بررسی ویژگی‌ها و کارکردهای آن در معماری با بررسی نمونه‌های موردی از اقلیم‌های ایران پرداخته شده و در نهایت تطابق خصوصیات روانشناسی رنگ‌های گرم و سرد مورد استفاده در اینگونه شیشه‌ها در اقلیم‌های متفاوت به صورت اعداد و ارقام به وسیله نرم‌افزار اتوکد محاسبه و ارائه گردیده است.

واژه‌های کلیدی: شکست نور، شیشه رنگی، توسعه پایدار، پنجره، اقلیم

این مقاله مستخرج از پایان نامه کارشناسی ارشد مریم عمادی با موضوع مرکز فرهنگ و هنر شیراز با رویکرد ارتقا پایداری اجتماعی است که به راهنمایی دکتر طاهره نصر در دانشکده هنر و معماری دانشگاه آزاد اسلامی شیراز در حال انجام می‌باشد.